

A jóllét és a jövőkép dimenziói

Kiss-Kozma Georgina – Székely Levente

A határon túli magyarok szubjektív elégedettségi és boldogsági szintje magasnak tekinthető, habár regionális különbségek is megfigyelhetők. A párkapcsolathoz tartozó elégedettség magasabb átlagértékeket produkál, mint az általános boldogság. A válaszadók elsősorban házasságban, szülőföldjükön és némileg kisebb mértékben, de ugyanazon a településen képzelik el hosszú távon az életüket. Azonban a megkérdezettek kevesebb mint fele gondolja úgy, hogy további gyermekei lesznek, s még kevesebben bíznak a saját településük etnikai viszonyainak változatlanságában.

Növekvő elégedettség a régióban

A nemzetközi boldogságkutatás szerint Közép- és Kelet-Európában emelkedett az élettel való elégedettség, elsősorban a fiatalok körében

Az ENSZ megbízásából 2024-ben már 12. alkalommal jelent meg a World Happiness Report, vagyis a boldogságindex, amely megmutatja, hogy a világ 143 országában mennyire elégedettek az életükkel az emberek. A jelentés globális szinten alacsonyabb szintű boldogságszintet mutat az 1980 után születettek körében. Azonban regionális szinten nagy különbségek mutatkoznak: Észak-Amerikában például 2006–2010 óta a fiatalok (15–24 évesek) boldogsága jelentősen csökkent, s ma már kevésbé boldogok, mint az idősek. Nyugat-Európában is csökkent a fiatalok szubjektív boldogságszintje, míg Közép- és Kelet-Európában emelkedett, ennek eredményeképpen a fiatalok ma már Európa mindkét felén egyformán boldogok.



Magyarországon az előző évhez viszonyított visszaesés ellenére a 2006–2010-es időszakhoz képest 2021–2023-ra a lakosság szubjektív boldogságszintje az egyik legnagyobb növekedést produkálta (az elmúlt évtizedek növekedését tekintve hazánk a 15. helyen áll). Régiós összehasonlításban hazánk elmarad a térség többi országához képest: míg Magyarország az 56. helyen van a 143 országot tartalmazó listán, addig Románia a 32., Szerbia a 37., Szlovákia pedig a 45. helyen szerepel az élet értékelése szerinti országrangsorban (Helliwell et al., 2024). Hasonló pozitív trendek olvashatók ki az 1988 óta rendszeresen megjelenő, a magyarországi népesség testi és lelki egészségi állapotáról átfogó képet nyújtó Hungarostudy eredményeiből is, amelyek szerint a lakosság elégedettsége és boldogsága lassan ugyan, de növekszik. A korcsoportos összehasonlításból pedig itt is az olvasható ki, hogy az elégedettség és a boldogság egyértelműen csökken az életkor előrehaladtával (Székely et al., 2022), illetve más kutatások is ezt támasztják alá (Horváth-Varga és mtsai., 2023; Varga-Péterfi, 2023).

A fiatalok mentális egészsége évről évre egyre hangsúlyosabb témává válik (Székely – Kiss-Kozma, 2024), ami nem meglepő annak tükrében, hogy a magyarországi fiatalok egyötöde magányosnak tekinthető (Kiss-Kozma – Székely, 2023). A fiataloknak az elmagányosodás és a közösségek hiánya mellett azonban a bizonytalanságból fakadó frusztrációval is meg kell küzdeniük (Székely, 2023).



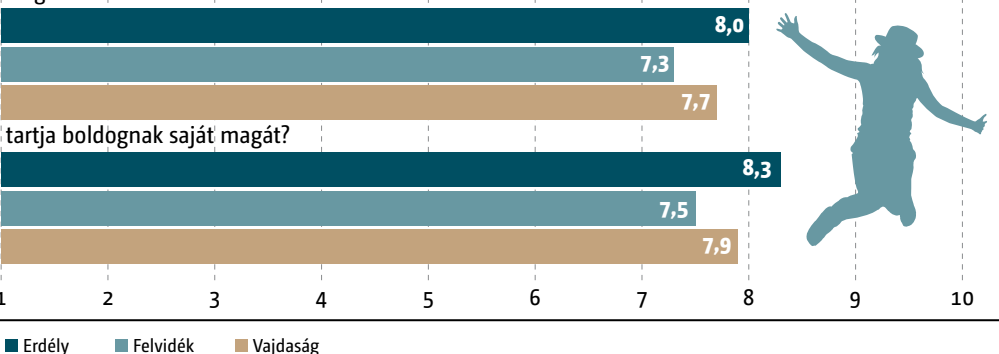
Erdélyben a leginkább elégedettek az életükkel

Az elégedettségre kétféleképpen kérdeztünk, és meglehetősen hasonló válaszokat, a tízfokú skálán ¹ rendre 7–8 közötti skálaátlagokat kaptunk. Habár az elégedettség és a boldogság hasonló, mégis látszik, hogy a boldogságra vonatkozó átlagok mindhárom mintában valamivel magasabbak, mint az elégedettségre vonatkozók, mindazonáltal az elégedettség és a boldogság közötti korreláció kifejezetten erős. A regionális különbségek sem hatalmasak, de azt megállapíthatjuk, hogy az erdélyiek valamivel elégedettebbek/boldogabbak, mint a sorrendben következő vajdaságiak és a legkevésbé elégedett felvidékiek. Figyelemre méltó, hogy a határon túli magyarok körében megmutatkozó elégedettségi sorrend megfelel az országgrangsornak, azaz a helyi magyarok elégedettsége hasonló a többségi nemzethez, legalábbis a sorrendet illetően.

Elégedettség-boldogság

1-től 10-ig terjedő skálán ahol a 10-es azt jelenti, hogy elégedett/boldog, az 1-es pedig azt, hogy elégedetlen/boldogtalan, Ön mennyire (N Erdély = 1000; N Felvidék = 500; N Vajdaság = 500),

elégedett mostanában az életével?



¹ A World Happiness Report 0–10 skálákat használ, jelen kutatásban az 1–10 skálát használtuk, így egy az egyben nem vehetők össze az adatok.



Nem csupán a család a boldogság forrása

Mindhárom vizsgált területen a párkapcsolathoz tartozó elégedettség magasabb átlagértékeket produkál, mint a boldogság, ami arra enged következtetni, hogy a párkapcsolat összességében boldogságforrás. Az erdélyi és a vajdasági mintában megközelíti az átlagos elégedettség a kilences skálaértéket (8,7 és 8,8), míg a felvidékiek esetében egy egész skálaértékkel alacsonyabb az átlag (7,8). A család és munka egyensúlyával is inkább elégedettek a megkérdezettek, az erdélyiek kiemelkednek, de a regionális különbségek nem olyan jelentősek. A párkapcsolathoz tartozó, illetve a család és munka egyensúlyához kapcsolódó elégedettség bár erős korrelációt mutat az elégedettséggel és a boldogsággal egyaránt, ugyanakkor nem ez a legerősebb tényező, amely együtt jár az elégedettséggel, hanem az anyagiak és a lakhatáshoz kapcsolódó elégedettség, míg a boldogság a biztonsággal kapcsolatos elégedettséggel mutat erősebb korrelációt.

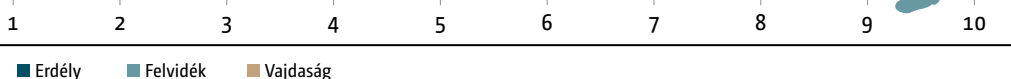
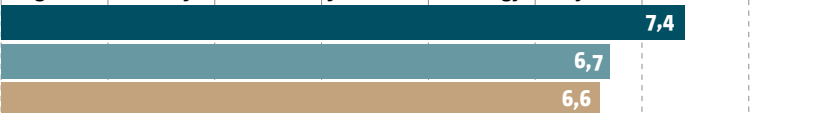
Elégedettség-boldogság

1-től 10-ig terjedő skálán ahol a 10-es azt jelenti, hogy elégedett, az 1-es pedig azt, hogy elégedetlen, Ön mennyire (N Erdély = 1000; N Felvidék = 500; N Vajdaság = 500)

elégedett a házasságával/élettársi kapcsolatával, ha van?



elégedett a munkájára és a családjára eltöltött idő egyensúlyával?

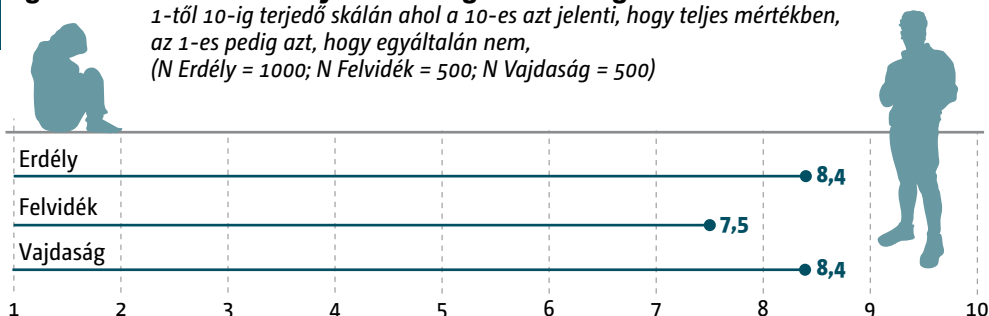


A felvidékiek a legkevésbé elégedettek a biztonsággal

Habár a bizonytalanság globális szinten is megjelenő probléma, amely adott esetben frusztrációval is párosul, a biztonság megítélése kedvező a vizsgált populációban. A boldogsághoz hasonló a biztonság megítélése is, az erdélyiek és a vajdaságiak 8,4-es átlagértékkel, míg a felvidékiek 7,5-ös átlagértékkel szerepelnek, így ők a legkevésbé elégedettek a biztonságukkal.

Egészében véve Ön mennyire érzi magát biztonságban?

1-től 10-ig terjedő skálán ahol a 10-es azt jelenti, hogy teljes mértékben, az 1-es pedig azt, hogy egyáltalán nem,
(N Erdély = 1000; N Felvidék = 500; N Vajdaság = 500)

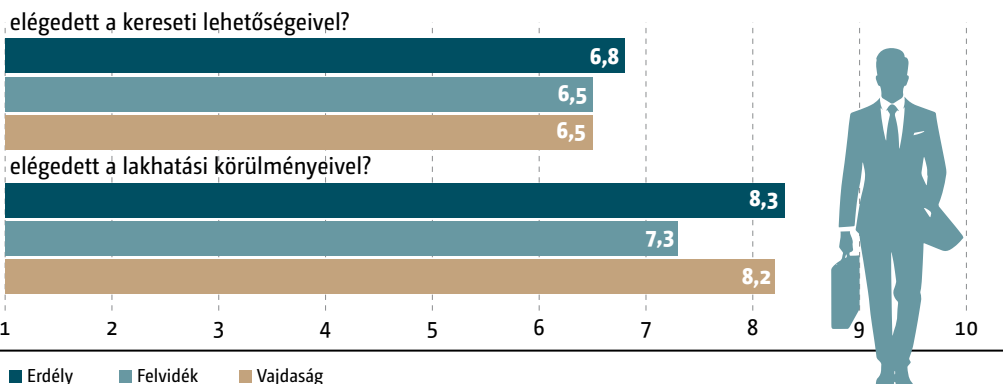


A lakhatási körülményekkel inkább elégedettek, mint a kereseti lehetőségeikkel

A kereseti lehetőségek tekintetében is inkább elégedettek a megkérdezettek, ugyancsak az erdélyiek magasabb elégedettsége mellett. Az anyagi körülményekre vonatkozó másik kérdés a lakhatásra vonatkozott, amely jellemzően magasabb átlagos elégedettséget mutat, a felvidékiek e tekintetben is kritikusabbak, egy egész skálaértékkel alacsonyabb átlagot produkálnak.

Anyagiak és lakhatás

1-től 10-ig terjedő skálán ahol a 10-es azt jelenti, hogy elégedett, az 1-es pedig azt, hogy elégedetlen, Ön mennyire (N Erdély = 1000; N Felvidék = 500; N Vajdaság = 500)





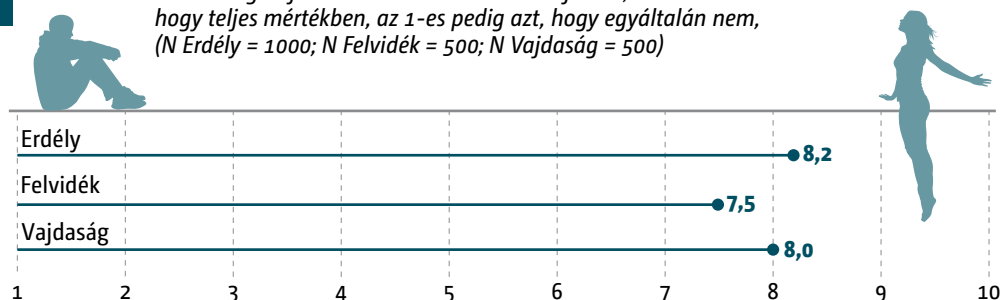
Általános és mentális egészség

A többség alapvetően elégedett az egészségével

A vizsgált régiókban a magyarok jellemzően elégedettek a saját egészségi állapotukkal. A többi elégedettségi dimenzióhoz hasonlóan ebben az esetben is az erdélyiek mutatkoznak a leginkább elégedettnek, csakúgy, mint a többi esetben, a felvidékiek a legkevésbé elégedettek.

Egészsében véve Ön mennyire elégedett az egészségi állapotával?

1-től 10-ig terjedő skálán ahol a 10-es azt jelenti, hogy teljes mértékben, az 1-es pedig azt, hogy egyáltalán nem, (N Erdély = 1000; N Felvidék = 500; N Vajdaság = 500)

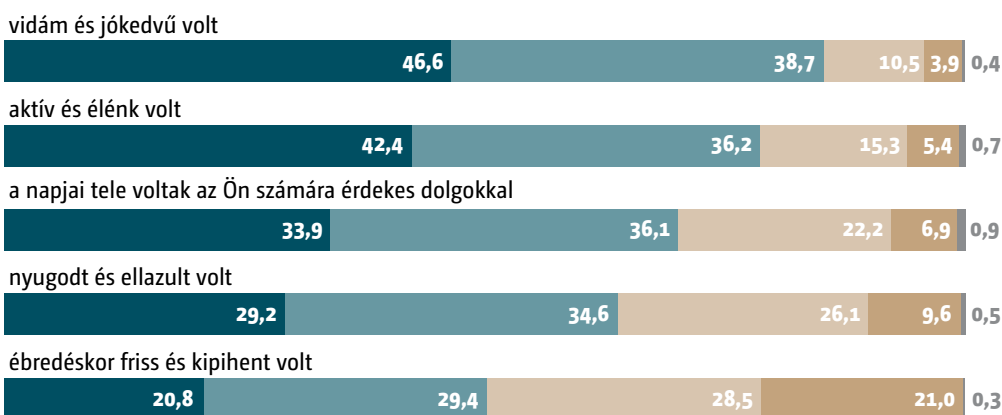


A többség jellemzően vidám és jókedvű

A mentális egészség tekintetében mindhárom vizsgált régióban a magyarok alapvetően vidámnak, jókedvűnek, aktívnak és élénknek érezték magukat, legfőképpen az erdélyiek. Azonban a tekintetben, hogy mennyire érezték magukat ébredéskor frissnek és kipihentnek, már inkább megoszlott a véleményük. A legelégedetlenebbek a vajdaságiak voltak, 16 százalékkal magasabb arányt mutatva az erdélyiek szubjektív elégedetlenségi szintjéhez képest.

Mentális egészség - Erdély

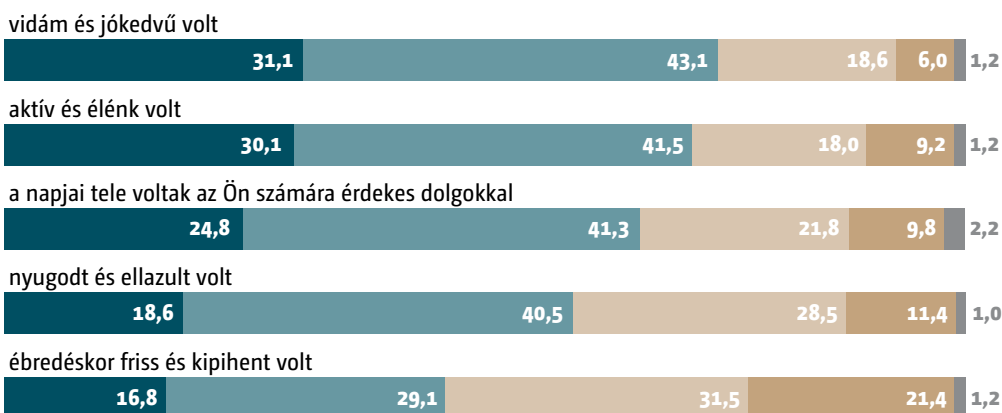
százalék, (N Erdély = 1000), Mennyire voltak jellemzőek Önre az elmúlt két hétben a következők?



■ teljes mértékben jellemző volt ■ inkább jellemző volt ■ inkább nem volt jellemző ■ egyáltalán nem volt jellemző
■ nem tudja/nem válaszolt

Mentális egészség - Felvidék

százalék, (N Felvidék = 500), Mennyire voltak jellemzőek Önre az elmúlt két hétben a következők?



■ teljes mértékben jellemző volt ■ inkább jellemző volt ■ inkább nem volt jellemző ■ egyáltalán nem volt jellemző
■ nem tudja/nem válaszolt

Mentális egészség - Vajdaság

százalék, (N Vajdaság = 500), Mennyire voltak jellemzőek Önre az elmúlt két hétben a következők?

vidám és jókedvű volt



aktív és élénk volt



a napjai tele voltak az Ön számára érdekes dolgokkal



nyugodt és ellazult volt



ébredéskor friss és kipihent volt



■ teljes mértékben jellemző volt ■ inkább jellemző volt ■ inkább nem volt jellemző ■ egyáltalán nem volt jellemző
■ nem tudja/nem válaszolt



Jövőkép

Családban és szülőföldjén képzei el a jövőjét a határon túli magyarok többsége

A jövőscenáriók tekintetében az erdélyi, a felvidéki, valamint a vajdasági magyarok túlnyomó többsége házasságban, szülőföldjén és némileg kisebb arányban, de ugyanazon a településen képzei el huszonöt év múlva az életét.

Az erdélyi és a felvidéki magyarok nagyobb arányban képzelik el az életüket házasságban, ugyanakkor a felvidéki magyarok inkább el tudják képzelni, hogy további gyermekeik lesznek. A vajdasági magyarok kisebb arányban gondolják úgy, hogy huszonöt év múlva is ugyanebben az országban fognak élni, az erdélyi magyarok viszont a többi régióhoz képest nagyobb arányban vélekednek úgy, hogy ugyanazon a településen fognak élni, mint a lekérdezőskor. Mindhárom régióban a megkérdezettek kevesebb mint fele gondolja úgy, hogy további gyermekei lesznek, s legkevésbé abban bíznak, hogy a magyarok aránya hasonló lesz a településükön, mint a lekérdezőskor. A legpresszistábbak e tekintetben a felvidéki magyarok, az erdélyi magyarokhoz képest közel húsz százalékkal kevesebben reménykednek a saját településük etnikai viszonyainak változatlanságában.



Jövőképek hosszú távon

százalék, (N Erdély = 1000; N Felvidék = 500; N Vajdaság = 500),
Mennyire tartja valószínűnek, hogy 25 év múlva...?

...házasságban fog élni



...ugyanebben az országban fog élni



...ugyanezen a településen fog élni



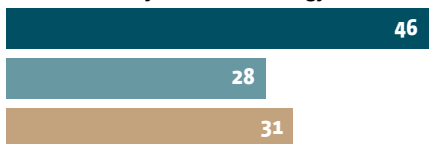
...lényegesen jobb anyagi helyzetben él majd, mint jelenleg



...további gyermekei lesznek



...hasonló arányban lesznek magyarok ezen a településen, mint jelenleg



■ Erdély ■ Felvidék ■ Vajdaság



